

שירה - חלק א'

היבבות הפואטיות של דורנו אינן אלא תעתועים.
העקרונות הראשוניים צריכים להיות מחוץ לכל ויכוח.
אני מסכים עם אוריפידס ועם סופוקלס; אבל אני מקבל את אייסקילוס.
אל תגלו חוסר דרך ארץ בסיסי וסר טעם ביותר כלפי היוצר.
דחו את האי-אמון: תרווני נחת.
אין שני סוגי שירה; יש רק סוג אחד.
קיימת מוסכמה לא ממש מוסכמת מראש בין הסופר לבין הקורא, לפיה
הראשון קורא לעצמו חולה, ומקבל את השני כחובש. המשורר הוא זה
שמנחם את האנושות! התפקידים מוחלפים באופן שרירותי.
אני רוצה לכמוש בשל הכינוי "מתחזה".
לא אותיר אחרי זכרונות.

השירה אינה הסערה, לא יותר משהיא ציקלון. היא נהר רם ונישא ופורה.
רק כאשר מקבלים את הלילה באופן פיזי, רק אז מצליחים להציגו באופן
מוסרי. O Nuits d'Young!¹ גרמתם לי כאבי ראש רבים!
אין חולמים אלא כאשר ישנים. מילים כמו חלום, אינות החיים, מעבר
לארצי, מילת היחס אולי, החצובה והמרושלת, הן שסיננו אל נשמותיכם
את השירה הזאת, שטופת הגעגועים, הדומה לריקבון. כדי לעבור מן
המילים אל הרעיונות יש רק צעד אחד.

ההפרעות, החרדות, השחיתויות, המוות, החריגות בסדר הפיזי או המוסרי,
רוח השלילה, ההתבהמויות, ההזיות שמגיש לנו הרצון, הייסורים, ההרס,
ההפיכות, הדמעות, הרעבתנות, ההשתעבדויות, הדמיונות המוגיעים,
הרומנים, מה שאינו צפוי, מה שאין לעשות, החריגויות הכימיות של
העוזנייה המסתורית האורבת לגווייתה של איזו אשליה מתה, הניסיונות

---

¹ אדוארד יאנג (Young, 1765-1683) משורר, מחזאי ומבקר ספרות, כתב את 'מחשבות ליליות', פואמה על המוות.

המטרימים והכושלים, העלטות בעלות שריוני הפשפשים, השיגעון הנורא לדבר אחד של הגאווה, השפעתה של קהות חושים עמוקה, נאומי האשכבה, הקנאות, הבגידות, העריצויות, הכפירות, ההתרגזויות, מרירות הנפש, ההתפרצויות התוקפניות, הטירוף, הספלין, הבהלות ההגיגיות, הדאגות המוזרות, שהקורא היה מעדיף שלא לחוש אותן, העוויות הפנים, הנברוות, הצינורות המדממים שדרכם מוליכים את הלוגיקה אל הייאוש, ההגזמות, היעדר הכנות, הפזמונים החבוטים, המטבעות השחוקים, האופל, העגום, לידות הגרועות מרצח, התשוקות, חבורת כותבי הרומנים של חצר בית המשפט הפלילי, הטרגדיות, האודות, המלודרמות, הקצוות החשופים לצמיתות, הבינה הנקטלת בלא עונש, ריחות של תרנגולת רטובה, הבחילות, הצפרדעים, התמנונים, הכרישים, הסמום של המדבריות, מה שסהרורי, חשוד, לילי, סם מרדים, חי חיי לילה, דביק, כלב ים מדבר, דו משמעי [...] כל מה שאינו חושב כילד, [...] ההקדמות חסרות ההגיגון כמו אלה של קרומוול, של מדמואזל דה מופן ושל דומא הבן, האקראיות, האינ-אונות, ניאוצי הקודש, העשר הנשימה, המְחַנְקִים, הכעסים –

לנוכח ערימות הפגרים העלובות הללו, שאני מסמיק בהזכירי אותן, הגיע הזמן להגיב סופסוף נגד מה שמזעזע אותנו ומכופף את גווננו באדנות כה רבה.

רוחכם נגרת בתמידות אל מחוץ לגדרותיה, והיא מופתעת במלכודת המחשכים הבנויה באמנות גסה על ידי האנוכיות והאהבה העצמית.

הטעם הוא תכונת היסוד הממצה את כל יתר התכונות. זה ה-*nec plus ultra* [קצה הגבול] של האינטליגנציה. רק באמצעותו בלבד הגאונות היא הגֵהוּת העילאית ואיזון של כל היכולות. וְיִלְמָן הוא פי שלושים וארבעה חכם יותר מאיזין סו ומפרדריק סולֵייה. ההקדמה שכתב ל'מילון האקדמיה' תראה במות הרומנים של ולטר סקוט, של פנימור קופר, של כל הרומנים האפשריים והעולים על הדעת. הרומן הוא סוגה כוזבת, כי הוא מתאר את התשוקות כשלעצמן: המסקנה המוסרית נעדרת שם. תיאור התשוקות הוא שום דבר; די להיוולד תָן במקצת, נשר במקצת, פנתר במקצת. איננו מייחסים לזאת חשיבות. לתאר אותן כדי להכפיפן למוסריות עליונה, כמו

קורניי, זה כבר משהו אחר. מי שיימנע מלעשות את הדבר הראשון ובו בזמן יהיה מסוגל להתפעל ממי שניתן להם לעשות את השני ולהבינם, עולה, בכל עליונותן של המידות הטובות על המידות הרעות, על מי שעושה את הראשון.

רק מפני שמורה בכיתה י"א אומר לעצמו: "גם אם יתנו לי את כל אוצרות היקום, לא ארצה לכתוב רומנים דומים לרומנים של בלזק ושל אלכסנדר דומא", רק מפני כך הוא אינטליגנטי יותר מאלכסנדר דומא ומבלזק. רק מפני שתלמיד כיתה י' הבין כי אין צורך לשוֹרר על הנכויות הפיסיות והאינטלקטואליות, בזכות זה בלבד הוא חזק יותר, מוכשר יותר, אינטליגנטי יותר מוויקטור הוגו.

אלכסנדר דומא הבן לא יישא לעולם, ממש לעולם לא, נאום בשעת חלוקת הפרסים בבית הספר התיכון. הוא אינו יודע מה פירושו של מוסר. המוסר אינו מתפשר. לו עשה כן, כי אז היה עליו למחוק תחילה במחי עט את כל מה שכתב עד כה, החל בהקדמות האבסורדיות שלו. כָּנסו חבר שופטים המורכב מבני סמכא: אני טוען שתלמיד טוב מכיתה י"א חזק יותר מהם בכל תחום שהוא, אפילו בשאלה המחליאה של הקורטיזנות.

יצירות המופת של השפה הצרפתית הן נאומים לחלוקת פרסים בבתי ספר תיכונים ונאומים אקדמיים. למעשה, חינוך הנוער הוא אולי הביטוי המעשי הנאה ביותר של החובה, והערכה טובה של יצירותיו של וולטר (בחננו את המילה הערכה) עדיפה מיצירות אלה עצמן. – כמובן!

מחברי הרומנים והדרמות הטובים ביותר יסלפו בסופו של דבר את הרעיון הנודע של הטוב, אם צוות המורים, משמרי הצודק והנכון, לא היה מעכב את הדורות הצעירים והוותיקים על דרך ההגינות והעבודה.

בשמה וחרף עצמה, כך צריך, אני בא להכחיש, עם רצון בלתי נכנע ובעקשנות של ברזל, את העבר המכעית של האנושות הבכיינית. כן: אני רוצה להכריז על היִפּה בנגינה על נבל של זהב, הפחתה מורכבת מן העצבויות הִפּקִיּוֹת ומן הגאוות האוויליות המפרקות, כבר במקורה, את

השירה הבוצנית של המאה הזו. ברגלי ארמוס את בתי השיר המרירים של הסקפטיזם, שאין להם זכות קיום. השיפוט, משנכנס אל לבלוב האנרגיה שלו, אדנותי והחלטי, בלי ליפול ולו לשנייה אל אי-הוודאיות המגוחכות של רחמים שלא במקומם, כמו תובע כללי, באופן מכריע, מרשיע אותם.

יש להשגיח בלי הרף על נדודי השינה המוגלתיים, ועל הסיוטים השרירותיים. אני בז לגאווה ומתעב אותה, ולתשוקות המאוסות של אירוניה שנעשתה למְטָפָה, הדוחקת את רגלי דיוק המחשבה.

אי-אלו אנשים, אינטליגנטים להפריז – אין צורך להכריז על כך בשירי נוחם כתובים בטעם מפוקפק – השליכו עצמם, בחירוף נפש, אל בין זרועות הרוע. האַפְסִינְט, הטעים – איני מאמין בכך – אך המזיק, הוא שהרג באופן מוסרי את מחברו של 'רֹלֶה'. אבוי לגרגרים! הוא אך נכנס לגיל הבשלות, האריסטוקרט האנגלי, וכבר נשבר הנבל שלו מתחת לקירותיו של מיסולוֹנְגִי, לאחר שקטף בדרכו רק את הפרחים המלבלבים מתחת לאופיום של האובדנים הקודרים.

אף כי גדול יותר מן הגאונים הרגילים, אילו נמצא בזמנו משורר אחר, מוכשר כמוהו, ובמינונים דומים, בעל אינטליגנציה יוצאת מגדר הרגיל, ומסוגל להציג עצמו כיריבו, הוא היה מודה, הראשון, בחוסר התועלת של מאמציו להפיק קללות שונות ומשונות; וכי הטוב הבלעדי הוא, לבדו, מוצהר כראוי, מתוקף קולותיהם של כל העולמות, לנכס לעצמו את הערכתנו. העובדה היא, כי לא נמצא אדם שיכול לנצח אותו עם יתרון. את זאת לא אמר איש. מוזר! אפילו כשמדפדים בלקטים ובספרים של תקופתו, אף מבקר לא חשב להבליט את הסילוגיזם הקפדני שקדם לו. ורק מי שיעלה עליו יוכל להמציא זאת. כדי כך היינו מלאי תדהמה ודאגה, ולא דווקא הערצה מחושבת, אל מול יצירות הכתובות ביד בוגדנית, אך יצירות שחשפו עם זאת, את גילוייה רבי הרושם של נפש שאינה שייכת לאנשים מן השורה, ואשר חשה בנוח עם המסקנות האחרונות של אחת משתי הבעיות הפחות עלומות המעניינות את הלבבות הלא-בודדים: הטוב, הרע. לא ניתן לאי-מי לגעת בקצוות, אם בכיוון אחד ואם באחר. ודבר זה מסביר מדוע, בד בבד עם השבח, בלי הסתייגות, לאינטליגנציה המופלאה שבאמצעותה

הוא מצביע מדי רגע ברגעו על ההוכחה, הוא, אחד מארבעה או חמישה מאורות האנושות, עושים, בשתיקה, את הסתייגויותיו הרבות בדבר היישומים והשימושים הלא מוצדקים שהוא עשה בהם ביודעין. הוא לא היה צריך להסתובב במחוזות השטניים.

המרד הפראי של הטרופמנים, של דמויי נפוליאון הראשון, של הפפואנים, של הביירונים, של הוויקטור נוארים, של השרלוט קורדיי יהיה מרוסן הרחק ממבטי החמור. פושעים גדולים אלה, הנושאים תארים כה שונים, אני מרחיק אותם בתנועת יד אחת. את מי חושבים שמרמים כאן, אני שואל זאת באיטיות המתבקשת. הו, דאדא של בית-כלא! בועות סבון! מריונטות בבלונים! חוטים בלויים! לו יתקרבו, הקונרדים, המנפרדים, הלָארות, המלחים הדומים לשודדי-ים, המפיסטופלסים, הוורתרים, הדון ז'ואנים, הפאוסטים, הגואאים, הרודנים, הקליגולאים, [...] כל הסדרה הרעשנית של שדים מקרטון. חמוש בביטחון שאנצח אותם, אני אוחז בפרגול הזעם וההתרכזות המכבידה, וממתין למפלצות אלה ברגל איתנה, כמו המאלף הצפוי שלהן.

יש סופרים מושפלים, ליצנים מסוכנים, מוקיונים בצרורות, גונבי דעת נכאים, חולי-רוח של ממש, שראוי להם לאכלס את בִּיסְטֶךְ. ראשיהם המיטמטמים, שפגע רע הוסר מהם, יוצרים רוחות רפאים ענקיות, היורדות במקום לעלות. תרגיל סר-טעם; התעמלות סרק. עָבְרוּ אפוא, להטוטנים מגוחכים. אנא מכם, הרחיקו עצמכם מחברתי, יוצרים בתריסרים, של עיי פסולת אסורה, שבהם לא הבחנתי קודם לכן, במבט הראשון, כמו היום, לא הבחנתי במקום החיבור של הפתרון קל הדעת. מקרה פתולוגי של אנוכיות אימתנית. אוטומטים פנטסטיים: הצביעו זה לזה, יְלָדִי, על התואר המעמיד אותם במקומם.

אילו היו קיימים היכן שהוא במציאות הפלסטית, הם היו, למרות האינטליגנציה המוכחת שלהם, אך הנלווה, החרפה, הארס, של הפלנטות שישפְנו בהן את הבושה. תארו לעצמכם אותם, לשנייה, מכונסים יחדיו עם חומרים שיהיו דומים להם. זהו רצף בלתי פוסק של מאבקים, שלא יחלמו עליהם הבודלוגים, שקיומם נאסר בצרפת, הכרישים וגדולי-הראש-

הראשתנים. אלה הם מפלים של דם, באזורים הכאוטיים השורצים הידרות ומינוטאורים, ואשר מהם היונה, מבועתת ללא תקנה, בורחת במשק כנפיים. זו ערימה של בעלי חיים אפוקליפטיים היודעים מה הם עושים. אלה הן התנגשויות של תאוות, של אי פיוסים ושל שאיפות מבעד לנהמות של גאווה שאינה נותנת את עצמה לקריאה, העוצרת בעצמה, ואשר איש אינו יכול, אפילו לא בקירוב, לרדת לחקר השרטונים והמעמקים.

אך הם לא עוד יעשו עלי רושם. לסבול היא חולשה כאשר אין יכולים להימנע מכך ולעשות דבר-מה טוב יותר. לנשוף סבל של זוהר לא מאוּן, משמע להוכיח, הוא שכיבי מרע של הביצות הסוטות! התנגדות ואומץ לב פחותים. עם קולי וכובד-ראשי בימי חג, אני קורא לך לשוב אל מחוזותיי הנטושים, תקווה מפוארת. בואי שבי לצדי, עטופה במעיל האשליות, על הכיסא התלת-רגלי ההגיוני של הנחמה. כמו רהיט אין חפץ בו, גירשתך ממעוני, בשוט שפרגוליו עקרבים. אם את מייחלת שאשתכנע כי שכחת, בשוכך אל ביתי, את הצער אשר, בחסות אות החרטה, גרמתי לך בעבר, בשם אלוהים, הביאי עמך, פמליה שגיבה, – אחזו בי, אני מתעלף! – את המידות הטובות הפגועות ואת זקיפות קומתן הבלתי-נכחדת.

אני נוכח לדעת, במרירות, שלא נותרו עוד אלא טיפות אחדות של דם בעורקי התקופות השחפניות שלנו. מאז הבכיינות המתועבת והמיוחדת, המוגנת בלי ערבות של אמת מידה, אנשים דמויי ז'אן ז'אק רוסו, שטובריאן ומיניקות במכנסיים מעוטרים בפונפוני אוֹבְרֶמֶן, דרך המשוררים האחרים שהתבוססו בבוץ המטונף, ועד לחלומו של ז'אן-פול, התאבדותה של דולורס דה וִנְטִמִּיֶלָה, העורב של אלן, הקומדיה השטנית של הפולני, עיניו שטופות הדם של זורילָה והסרטן הנצחי, וְשֶׁרוֹנְיָה שצייר בעבר, באהבה, את המאהב המורבידי של ונוס ההוטנטוטית, הכאבים הלא סבירים שמאה זו יצרה לעצמה, ברצונם המונוטוני והמבחיל, הפכו אותו לחולה שחפת. רימה ותולעה סופגות בקהות חושיהן הבלתי נסבלים!

קדימה, מוסיקה!

כן, אנשים טובים, אני הוא המורה לכם לשרוף, על גבי מחתה מולבנת באש, עם מעט סוכר צהוב, את ברווז הספק, ששפתיו וְרָמוּט ואשר שופך, במאבק מלנכולי בין הטוב לרע, דמעות שאינן נובעות מן הלב, ובלי

משאבה פניאומאטית, זורע בכל מקום ריקנות אוניברסאלית. זה הדבר הטוב ביותר שאתם יכולים לעשות.

הייאוש, ניזון במתכוון מחזיונות העוועים שלו, מוביל בלא הפרעה את העוסק בספרות אל ביטול מאסיבי של החוקים האלוהיים והחברתיים, ואל הרשעות התיאורטית והפרקטית. במילה אחת, גורם לישבן האנושי לשלוט במחשבות. ממש, וסלחו לי על המילה! אנו נעשים מרושעים, אני חוזר ואומר זאת, והעיניים נצבעות בגוון של נידונים למוות. אני לא אחזור בי ממה שאני אומר. אני רוצה שהשירה שלי תוכל להיקרא על ידי נערה צעירה בת ארבע-עשרה.

הכאב האמיתי אינו עולה בקנה אחד עם התקווה. ככל שהכאב הזה גדול, התקווה, במאה אמות, מתרוממת גבוה יותר. אם כך, הניחוני בשלווה עם המחפשים. ארצה, הטלפיים, ארצה, כלבות נלעגות, יוצרי מבוכה, מתחזים! מה שסובל, מה שמנתח בדיוקנות את המסתורין המקיפים אותנו, אינו מקווה. השירה המטילה ספק באמיתות ההכרחיות היא יפה פחות מהשירה שאינה מטילה בהן ספק. חוסר החלטיות מופרז, כישרון שמשמשים בו רע, בזבוז זמן: דבר לא יהיה עוד קל לאימות.

לשיר את אָדְמָסְטוֹר, את ז'וֹסֶלִין, את רוֹקְמְבּוֹל, זה ילדותי. זה אפילו מפני שהמחבר מקווה כי הקורא יבין מבין השורות שהוא יסלח לגיבוריו הנכלוליים, שהוא בוגד בעצמו ונשען על הטוב כדי שיוכל לתאר את הרע. בשם אותן מידות טובות עצמן שפָּרְנָק לא הבין, אנו מסכימים לתמוך בו, הו, מוקיונים של מועקות חשוכות מרפא.

אל תעשו כחוקרי הארצות חסרי הבושה הללו, הנהדרים בעיני עצמם מרוב מלנכוליה, המוצאים דברים לא ידועים ברוחם ובגופם!

המלנכוליה והעצבות הן כבר ראשיתו של ספק; הספק הוא ראשיתו של הייאוש; הייאוש הוא ראשיתם האכזרית של דרגות הרשעות השונות. כדי לשכנע אתכם בכך, קראו את 'וידויו של בן התקופה'. המדרון הוא פאטאלי מרגע שעלית עליו. אין כל ספק שמגיעים אל הרשעות. היזהרו מן המדרון.

עיקרו את הרע למן השורש. אל תחניפו לפולחן שמות-תואר כגון בלתי ניתן לתיאור, בלתי ניתן לסיפור, בורק, אין דומה לו, קולוסאלי, המשקרים בלי בושה לשמות העצם שהם מעוותים: הם נרדפים על ידי התאוותנות.

התבוננות מן הדרגה השנייה, כמו אלפרד דה מוסה, יכולות להדוף בעקשנות אחת או שתיים מיכולותיהם הרבה יותר רחוק מאשר את היכולות המקבילות של התבוננות מן הדרגה הראשונה כמו למרטין, וכמו הוגו. אנו עומדים מול ירידה מן הפסים של קטר שהתאמץ לעיפה. סיוט הוא המחזיק בָּעַט. דעו כי הנפש מורכבת מכעשרים יכולות. ספרו לי על הקבצנים הללו החובשים כובע מפואר עם בלואי סחבות עלובים!

הנה אמצעי לקבוע את נחיתותו של דה מוסה בהשוואה לשני המשוררים. קיראו באוזני נערה צעירה את 'רולֶה או הלילות', את 'המשוגעים' של קוֹבֶּ אֵם לא את דיוקניהם של גווינפליין ושל דֵּאָה, או את סיפורו של תְּרָאמֶן אצל אוריפידס מתורגם לטורי שיר צרפתיים בידי ראסין האב. היא מצטמרת, מכווצת את גבותיה, מרימה ומורידה את ידיה, בלי מטרה מוגדרת, כאדם טובע; העיניים יֵידו אורות ירקקים. קיראו באוזניה את 'התחינה למען כולם' של ויקטור הוגו. ההשפעות מנוגדות באופן דיאמטרי. סוג החשמל אינו עוד אותו חשמל. היא צוחקת צחוק פרוע, ומבקשת עוד.

מהוגו לא ייוותרו אלא השירים על אודות ילדים, שיש בהם הרבה שירים גרועים.

פול ווירז'יני מזעזעים את שאיפותינו העמוקות ביותר לאושר. בעבר, האפיזודה הכותשת אופל למן הדף הראשון ועד לאחרון, בעיקר טביעת הספינה שבסוף, גרמו לי לחרוק שיניים. התגלגלתי על השטיח ובעטתי בסוס העץ שלי. תיאור הכאב אינו נכון. יש להראות הכול ביופי. אם סיפור זה היה מסופר בביוגרפיה פשוטה לא הייתי תוקף אותו כלל. הוא משנה מיד את אופיו. האסון הופך להיות נשגב מכוח רצון סתום של אלוהים אשר ברא אותו. אך האדם אינו צריך לברוא אסון בספריו. משמע לרצות בכל כוחו להתייחס רק לפן אחד של הדברים. הו, צווחנים מטורפים שכמותכם!

אל תתכחשו לאלמותיות של הנפש, לחוכמתו של אלוהים, לגדולתם של החיים, לסדר המתגלה ביקום, ליופי הגופני, לאהבת המשפחה, לנישואים, למוסדות החברתיים. הניחו בצד את הכתבלבים המזיקים: סאנד, בלזק, אלכסנדר דומא, דה מוסה, דו טְרָאֵי, פְּבָל, פלובר, בודלר, לקונט, ואת 'שביתת הנפחים'!

אל תעבירו למי שקוראים אתכם אלא את הניסיון העולה מן הכאב ואשר אינו עוד הכאב עצמו. אל נא תבכו בפרהסיה!

צריך לדעת לעקור מיני יופי ספרותיים גם מחיק המוות; אך מיני יופי אלה לא יהיו שייכים למוות. המוות כאן אינו אלא הסיבה המקרית. זה אינו האמצעי, זו התכלית והתכלית איננה המוות.

האמיתות הבלתי משתנות וההכרחיות המשוות תהילה לאומות ואשר הספק מתאמץ לשווא לזעזען, ראשיתן מימים ימימה. אלה הם דברים שאסור לגעת בהם. מי שרוצים להכניס אנרכיה לספרות, בתואנה של חידוש, מידרדרים אל ניגוד משמעות. אין מעזים לתקוף את אלוהים; תוקפים את אלמותיות הנפש. אך אלמותיות הנפש, גם היא, עתיקה כיסודותיו של העולם. איזו אמונה אחרת תחליף אותה, אם צריך יהיה להחליפה? זו לא תהיה תמיד שלילה.

אם זוכרים את האמת שכל האמיתות האחרות נובעות ממנה, אזי הטוב המוחלט של אלוהים ואי ידיעת הרע המוחלטת שלו, הסופיזמים יתמוטטו מעצמם. תתמוטט, בזמן כזה, הספרות הלא כל כך פיוטית שנשענה עליהם. כל ספרות המערערת את האקסיומות הנצחיות נידונה לחיות מעצמה בלבד. היא אינה צודקת. היא טורפת את הכבוד שלה. ה-*NOVISSIMA VERBA* מעלים חיוך מופלא בשפתי הזאטוטים חסרי הממחטות של כיתה ט'. אין לנו זכות לחקור את הבורא על כל דבר שהוא.

אם אתם אומללים, אל תאמרו זאת לקורא. שימרו זאת לעצמכם. אילו היו מתקנים את הסופיזמים בכיוון של האמיתות המקבילות לסופיזמים אלה, זה יהיה רק תיקון אמיתי; בעוד שמחזה שיתוקן כך, תהיה

לו הזכות שלא להיקרא עוד כוזב. היתר יהיה מחוץ לאמיתי, מלווה בשובל של כזב, ועל כן הוא פסול, ובהכרח ייחשב כבטל ומבוטל.

השירה האישית עבר זמנה בלהטוטים יחסיים ובעוויות אקראיות. ניטול שוב את החוט הבלתי נשמד של השירה הלא אישית, שנקרע בחטף מאז לידת הפילוסוף הכושל דה פּרַנְי, מאז מפלתו של וולטר הדגול.

נראה נאה, עילאי, בתואנה של ענווה או של גאווה, לדון בסיבות הסופיות, לעוות את מסקנותיהן האיתנות והידועות. אתם טועים, כיוון שאין דבר אווילי יותר! נחבר מחדש את השרשרת הרגילה עם הזמנים שעברו; השירה היא הגיאומטריה במלוא מובנה של המילה. מימי ראסין, לא התקדמה השירה במילימטר. היא נסוגה. בזכות מי? בזכות הראשים-הרכים-הגדולים של תקופתנו. בזכות החלשלושים, שטובריאן, המוהיקני-המלנכולי; סננקור, הגבר-בחצאית; ז'אן ז'ק רוסו, הסוציאליסט-הזעפן; אן רדקליף, הדחליל-המטורלל; אדגר פו, הממלוק של חלומות האלכוהול; מתורין, חברם של המחשכים; ז'ורז' סאנד, ההרמפרודיט-הנימול; תאופיל גוטייה, החנווני שאין בלתו; לקונט, השבוי של השטן; גתה, המתאבד כדי לבכות; סן פב, המתאבד כדי לצחוק; למרטין, החסידה-המייבבת; לרמונטוב הנמר השואג; ויקטור הוגו [...] ובירון ההיפופוטם של הג'ונגלים השטניים.

הספק היה קיים במיעוט מאז ומתמיד. במאה זו הוא הרוב. אנו נושמים את אינוס החובה דרך הנקבוביות. הדבר נראה רק פעם אחת: הוא לא ייראה שוב.

המושגים של השכל הפשוט כה הואפלו בשעה זו עד כי הדבר הראשון שעושים מורי כיתה ט', כאשר הם מלמדים את תלמידיהם לכתוב שירה לטינית, משוררים צעירים ששפתותיהם רטובות מחלב אמם, הוא לגלות להם באמצעות עשייה את שמו של אלפרד דה מוסה. מה אתם אומרים? המורים של כיתה י' אם כן נותנים בכיתותיהם לתרגם בטורי שיר יווניים שתי אפיזודות מדממות. הראשונה היא ההשוואה הדוחה של השקנאי. השנייה תהיה האסון הנורא שאירע לעובד אדמה. מדוע להביט ברע? האם

אין הוא נמצא במיעוט? מדוע להרכיב את ראשו של תלמיד תיכון על שאלות שגרמו לאנשים כפסקל וכביירון לאבד את עשתונותיהם מפני שלא הובנו כראוי?

תלמיד אחד סיפר לי שהמורה שלו בכיתה י"א נתן לתלמידיו יום אחר יום לתרגם את שתי הגוויות האלה לחרוזים בעברית. פצעים אלה של הטבע החייתי והאנושי החליאו אותו במשך חודש ימים, שאותו בילה במרפאה. כיוון שהכרנו זה את זה, הוא ביקש מאמו לקרוא לי. הוא סיפר לי, אף כי בנאיביות, שלילותיו הופרעו על ידי חלומות עיקשים. הוא דימה לראות צבא של שקנאים מסתער על חזהו וקורע אותו לגזרים. לאחר מכן הם עפו אל בקתה שעלתה בלהבות. הם אכלו את אשתו של עובד האדמה ואת ילדיו. גופו שחור מכוויות יצא עובד האדמה מן הבית, וניהל עם השקנאים קרב אכזרי. כל זה מיהר אל הבקתה שהתמוטטה והפכה לעיי חרבות. מהגוש שמורם מן החורבות – זה לא נכשל מעולם – הוא ראה בצאת מורה כיתה י"א שלו, מחזיק בידו האחת את לבו וביד האחרת דף נייר שאפשר היה לקרוא בו, בתווים של גופרית, את ההשוואה בין השקנאי לבין עובד האדמה, כמו שמוסה עצמו חיבר אותה. לא היה קל, בתחילה, לאבחן את טיב מחלתו. המלצתי לו שישתוק בקפידה, ולא ידבר על כך עם איש, בעיקר לא עם המורה שלו. הצעתי לאמו לקחת אותו לכמה ימים לביתה, ווידאתי שאכן כך יקרה. ובאמת, דאגתי להיות שם כל יום במשך כמה שעות, וכך היה.

הביקורת צריכה לתקוף את הצורה, לעולם לא את התוכן של מחשבותיך, של משפטיך. דאג שכך יהיה.

הרגשות הם צורת החשיבה המושלמת ביותר שאפשר להעלות על הדעת.

כל מי הים לא יספיקו כדי למחות כתם של דם אינטלקטואלי.

1870

(מצרפתית: **אביבה ברק**)